

Sygn. akt I C 690/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 listopada 2015 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny:
Przewodniczący: SSR Tadeusz Kotuk
Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Szymańska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 listopada 2015 r. w G. sprawy z powództwa (...) Wierzytelności Detalicznych Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. przeciwko D. C. (1)

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. kosztami procesu obciąża powoda, uznając je za poniesione.

Sygn. akt I C 690/15

UZASADNIENIE

Stan faktyczny

W dniu 7 października 2014 r. pomiędzy (...) sp. z o.o. a (...) Wierzytelności Detalicznych Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. doszło do zawarcia umowy przedwstępnej, której przedmiotem miała być umowa przelewu pakietu wierzytelności przysługujących pierwotnie (...) Bank (...) S.A.

W dniu 8 października 2014 r. (...) Bank (...) S.A. stał się komandytariuszem spółki (...) sp. z o.o. sp. komandytowa z siedzibą w W. i wniósł pakiet wymagalnych wierzytelności jako aport do tej spółki (w odpisie aktu notarialnego tej czynności znajdującej się w aktach sprawy został usunięty fragment dotyczący wartości tego wkładu, k. 34-37).

W dniu 24 października 2014 r. wspólnicy (...) sp. z o.o. sp. komandytowa z siedzibą w W. podjęli uchwałę o wyrażeniu zgody na zmniejszenie udziału kapitałowego komandytariusza o niewiadomą sumę (kwota usunięta z odpisu umowy znajdującej się w aktach sprawy, k. 33-33v).

W dniu 24 października 2014 r. spółka (...) sp. z o.o. zwolniła się wobec (...) Wierzytelności Detalicznych Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. z zobowiązania wynikającego z umowy przedwstępnej poprzez spełnienie innego świadczenia („datio in solutum”), a mianowicie poprzez przeniesienie wierzytelności o zwrot części wkładów komandytariusza nieznannej wysokości, o które zmniejszono aport komandytariusza (kwota usunięta z odpisu umowy znajdującej się w aktach sprawy) ze spółki (...) sp. z o.o. sp. komandytowa z siedzibą w W. (k. 33-34).

W dniu 24 października 2015 r. spółka (...) sp. z o.o. sp. komandytowa z siedzibą w W. zawarła z (...) Wierzytelności Detalicznych Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. umowę o świadczenie w miejsce wykonania („datio in solutum”), w ramach której celem zwolnienia się z zobowiązania zapłaty równowartości zmniejszonej części udziału komandytariusza ((...) Bank (...) S.A.) przeniosła na rzecz Funduszu pakiet wierzytelności bankowych (w tym m.in. wierzytelność przeciwko pozwanej D. C., k. 33-34).

Okoliczności bezsporne

Ocena dowodów i kwalifikacja prawna

Sprzeciw pozwanej zawiera m.in. zaprzeczenie zawarcia (oraz braku treści) umowy kredytowej, jak i zarzuty co do nabycia przez powoda spornej wierzytelności.

Strona powodowa nie udowodniła istnienia źródła i treści zobowiązania, wobec powyższego nie można w ogóle stwierdzić, czy dana wierzytelność istniała, a jeżeli tak, to w jakiej wysokości, czy jest wymagalna, jaka dokładnie była treść rzekomego zobowiązania pozwanej itd. Na karcie 62 znajduje się zwykła (nieuwierzytelniona) kserokopia „Umowy o Kredyt Bezpieczny” (to samo dotyczy innych kserokopii – bankowy tytuł egzekucyjny, wnioski egzekucyjne, postanowienia itd. – karty 67-74).

Kserokopia – jako odwzorowanie oryginału – może być uznana za odpis, jednakże pod warunkiem poświadczenia jego zgodności z oryginałem (vide Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16.06.2000 r., IV CKN 59/00, LEX Nr 533122 oraz postanowieniu z dnia 27.02.1997 r., III CKU 7/97, LEX Nr 50764; zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2007 r., II CSK 401/06, LEX nr 453727). W omawianym przypadku takich poświadczeń brak.

Wyciąg z ksiąg funduszu inwestycyjnego w niniejszym postępowaniu nie miał szczególnej mocy dowodowej (art. 194 ust. 2 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych), a w okolicznościach niniejszej sprawy – wobec zasadniczych luk w materiale dowodowym (brak udowodnienia istnienia i treści umowy kredytowej), wyciąg ten nie ma także wystarczającej wartości dowodowej, gdyż byłby to jedyny dowód na istnienie i wysokość zobowiązania pozwanej. Wyciąg ten zresztą w ogóle nie jest dowodem rozumieniu przepisów k.p.c. (nawet jako tzw. dokument prywatny), gdyż nie został przez nikogo podpisany (widnieje na nim wyłącznie pieczętka bez podpisu, k. 24).

Przy hipotetycznym uznaniu, że wierzytelność istniała, strona powodowa nie udowodniła nabycia wierzytelności na swoją rzecz.

Ostateczny efekt kompletu opisanych w stanie faktycznym czynności jest taki, że bank (...) S.A. pozbył się określonego pakietu wierzytelności bez jakiegokolwiek zapłaty, a (...) Wierzytelności Detalicznych Niestandardyzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. miałyby nabyć je bez powstania po jego stronie obowiązku zapłaty ceny (lub innego ekwiwalentnego świadczenia majątkowego). Po stronie wyzbywającego się nie wystąpił żaden przychód generujący zobowiązanie podatkowe – bank wyzbył się składnika swoich aktywów bez uzyskania (lub zabezpieczenia uzyskania) ekwiwalentnego świadczenia na swoją rzecz. Chodziło więc ewidentnie o stworzenie takiego układu czynności prawnych, które pozwoliłyby na uniknięcie obowiązku płacenia podatku (tzw. optymalizacja podatkowa). Jednak powyższe nie wystarcza do uznania w ramach procesu cywilnego, że doszło do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c.).

Jednak bliższa analiza opisanych wyżej czynności prawnych prowadzi do wniosku, że powód nie nabył skutecznie będącego przedmiotem obrotu pakietu wierzytelności. Za bezwzględnie nieważną Sąd uznał czynność z dnia 8 października 2014 r., kiedy to (...) Bank (...) S.A. stał się komandytariuszem spółki (...) sp. z o.o. sp. komandytowa z siedzibą w W. i wniósł pakiet wymagalnych wierzytelności jako aport do tej spółki. Ta czynność nie mieści się w katalogu czynności bankowych wymienionych w art. 5 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe ani innych czynności, do których wykonania umocowany jest bank (art. 6 ust. 1 Prawa bankowego). Objęcie udziału w spółce osobowej (komandytowej) i wniesienie aportu nie jest nabyciem akcji ani udziału w osobie prawnej. Co więcej, pozbawienie się przez bank jako komandytariusza wnoszącego aport bezpośredniej możliwości windykacji (lub sprzedaży) wspomnianych wierzytelności prowadzi do konkluzji, że była to także czynność zmniejszająca wartość tych wierzytelności, a więc nie może być uznana za inwestycję, która mogła prognozować osiągnięcie jakiegokolwiek korzyści majątkowej w przyszłości. Wniesienie aportu nie było też żadną z czynności, o których mowa w art. 6a Prawa bankowego.

Wykroczenie w dniu 8 października 2014 r. przez (...) Bank (...) S.A. poza ustawowy katalog wymienionych czynności oznacza, że czynność ta była bezwzględnie nieważna z mocy art. 58 § 1 k.c. To w konsekwencji powoduje, że dalsze

czynności prawne mające za przedmiot ów pakiet wierzytelności były prawnie bezskuteczne (*nemo plus iuris in alium transferre potest quam ipse habet*), a więc powodowy Fundusz nie nabył skutecznie tego pakietu wierzytelności. Nie ma więc legitymacji czynnej w niniejszym procesie.

Wykroczenie poza dozwolony ustawą katalog czynności, które z mocy ustawy (zezwolenia) może podejmować bank, musi być uznane za sprzeczne z prawem i bezwzględnie nieważne (art. 58 § 1 k.c.1). Wynika to z tego, że przepisy Prawa bankowego wprowadzają w tym zakresie ograniczenia, aby nie doszło do sytuacji, w której dane objęte tajemnicą bankową (w tym przypadku dane klientów-dłużników banku) mogły za pomocą innych działań niż czynności przewidziane w art. 5, art. 6 i art. 6a Prawa bankowego zostały przekazywane osobom trzecim, tj. nie na zasadzie zbycia wierzytelności w rozumieniu art. 5 ust. 2 pkt 5 Prawa bankowego (strony umowy cesji mogą w treści jej przewidzieć odpowiednie rygory zabezpieczenia danych osobowych) lub zlecenia windykacji (art. 6a ust. 1 pkt 1 lit. 1 Prawa Bankowego), lecz – jak w niniejszej sprawie – w sposób niekontrolowany (tj. pakiet wierzytelności zostaje przekazany na własność spółki osobowej przez komandytariusza i jego dalszy obieg nie jest już kontrolowany przez bank). W tym przypadku doszło więc do naruszenia celu takiej norm z art. 5-6a Prawa bankowego, albowiem mają one zapobiegać ukształtowaniu się stosunku cywilnoprawnego sprzecznego z ich treścią, tj. niekontrolowanego wpływu wierzytelności bankowych i danych objętych tajemnicą bankową m.in. do spółek osobowych.

W ogóle nie chodzi więc tu podnoszoną dotychczas w doktrynie kwestię progów ostrożnościowych².

Gdyby przyjąć odmienną koncepcję (tj. że wykroczenie poza wspomniany katalog nie powoduje nieważności czynności prawnej banku) doszłoby do absurdu i zagrożenia bezpieczeństwa wkładów klientów (np. bank mógłby uprawiać gry hazardowe, prowadzić działalność rolniczą, warsztat samochodowy, handel bronią itp.). Również tajemnica bankowa byłaby w takiej sytuacji iluzoryczna, skoro bank na gruncie stosunków cywilnoprawnych mógłby dowolnie dysponować objętymi nią danymi.

W niniejszej sprawie nie można też mówić o zastosowaniu koncepcji tzw. „konwersji” nieważnej czynności prawnej. Nie ma dowodów, że wniesienie aportu w rzeczywistości miało za cel sprzedaż wierzytelności powodowemu Funduszowi. Bank nie uzyskał ani nie zabezpieczył i w żadnej formie nie uzyskał ekwiwalentu majątkowego za ów pakiet wierzytelności. Gdyby zaś uznać, że od początku Bank (...) miały zamiar przeniesienia wierzytelności z obejściem prawa, to wszystkie opisane w stanie faktycznym czynności musiały zostać uznane za bezwzględnie nieważne (art. 58 § 1 k.c.).

Mając powyższe na uwadze w **punkcie I** sentencji powództwo oddalono w całości jako nieudowodnione na mocy art. 509 § 1 k.c. a contrario, art. 69 ust. 1 Prawa bankowego – a contrario.

Pozostałe zarzuty pozwanej nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Dołączone dokumenty do ostatniego pisma pełnomocnika powoda nie mają żadnego wpływu na dokonaną powyżej ocenę prawną. Nie doszło do jakiegokolwiek konwalidacji nieważnej czynności Banku z dnia 8 października 2014 r.

Koszty procesu

O kosztach procesu orzeczono na mocy art. 98 § 1 k.p.c. Kosztami jest obciążony powód, jako strona przegrywająca proces.

¹ Tak m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2002 r., sygn. V CKN 1445/00, OSNC 2004/3/47.

² A. J., B. S., Prywatyzacja (...) w świetle prawa bankowego, Przegląd prawa handlowego, czerwiec 2005, str. 58.